

ΓΝΩΜΗ

Πολιτικές ακινησίας, κινητικότητας και θυμικής υπερκινητικότητας

Στην ιστορία της ελληνιστουρκικής αντιπαράθεσης (τουλάχιστον όσον αφορά στη σύγχρονη εκδοχή της μετά τα μέσα της δεκαετίας του '70) τρεις ήταν οι κύριες προσεγγίσεις που φαίνεται να υιοθετούν οι διανοητές αποφάσεων της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής καθώς και οι δημοσιολογούντες περί την εξωτερική πολιτική. Η πρώτη έχει επιτυχημένα ονομαστεί «πολιτική της ακινησίας», η δεύτερη θα μπορούσε να ονομαστεί «πολιτική της κινητικότητας και της ανάληψης πρωτοβουλιών» και η τρίτη «πολιτική της θυμικής υπερκινητικότητας».

Βεβαίως υποστηρικτές και των τριών προσεγγίσεων αντιμετώπισης της

Τουρκίας εντοπίζονται σε ολόκληρο το πολιτικό φάσμα και μάλιστα τόσο εντός όσο και εκτός του «δημοκρατικού τόξου».

Η πρώτη προσέγγιση θεωρεί ότι το καλύτερο που μπορεί να επιτύχει η Ελλάδα έναντι της Τουρκίας είναι η ομαλοποίηση των διμερών σχέσεων. Τίποτα περισσότερο, τίποτα καλύτερο. Για αυτό και το ζητούμενο είναι με ποιον τρόπο μπορεί να ανασχεθεί ο τουρκικός αναθεωρητισμός τόσο μέσω στρατιωτικών εργαλείων αποτροπής όσο και μέσω της τιμωρίας της Τουρκίας σε κάθε διεθνές forum και με κάθε διαθέτο μέσο. Οι υποστηρικτές αυτής της προσέγγισης εμφορούνται από μια -ιδιαιτέρως βολική- όσον αφορά στην αποφυγή ανάληψης πολιτικού κόστους - χρησιμοθηρική κουλτούρα αναβλητικότητας και διακίνησης των ελληνιστουρκικών προβλημάτων. Εξού και η υιοθέτηση «της πολιτικής της «μη πολιτικής» που όμως αποτελεί πολιτική», όπως είχε δηλώσει στα μέσα της δεκαετίας του 2000 υψηλός αξιωματούχος της κυβέρνησης που ακολουθούσε αυτή την προσέγγιση ή και η πιο πρόσφατη ζήση των υποστηρικτών της να μετονομάσουν αυτή την προσέγγιση σε «πολιτική του status quo».

Η κλιμάκωση της τουρκικής επιθετικότητας έναντι της Ελλάδας οδήγησε δυστυχώς στην εύκολη νομομοποίηση στον δημόσιο διάλογο τόσο της προσέγγισης της «πολιτικής της ακινησίας» όσο και εκείνης της «πολιτικής της θυμικής υπερκινητικότητας». Την τελευταία αυτή, αναμφίβολα «ανδροπρεπτή», προσέγγιση δεν απασχόλησε το ζήτημα της ανάπτυξης μιας συγκροτημένης ελληνικής στρατηγικής απέναντι στην Τουρκία, αλλά η ικανοποίηση του προσβεβλημένου θυμικού των υποστηρικτών της. Για αυτό και οι «αβάσταχτες ελαφρότητας» προτάσεις της εξαντλούντο στη δυναμική στρατιωτική απάντηση της Ελλάδας απέναντι σε μια «γεγονώς επιθετική» Τουρκία (σε περιφρανα δηλαδή

«γιορούσια»), χωρίς να την απασχολεί ιδιαίτερα κατά πόσον οι προτεινόμενες απαντήσεις στην τουρκική προκλητικότητα ήταν συμβατές με το διεθνές δίκαιο ή, το σημαντικότερο, ικανοποιούσαν βασικά κριτήρια και προϋποθέσεις ώστε να αυξηθούν οι πιθανότητες επιτυχίας τους. Είναι ενδιαφέρον ότι οι δύο αυτές προσεγγίσεις «συναντήθηκαν» στο παρελθόν και ομονοούν και σήμερα - αν και για διαφορετικούς λόγους - στη θέση ότι το πάγωμα των ελληνιστουρκικών διαφορών αποτελεί τη συμφερότερη πολιτική για την Ελλάδα έναντι οποιδήποτε συμβιβασμού που θα προσφέρει στην Ελλάδα κάτι λιγότερο από το σύνολο των διεκδικήσεών της τόσο στο Αιγαίο όσο και στην Ανατολική Μεσόγειο. Δεν έχει σημασία να αναφέρουμε ποιες ελληνικές κυβερνήσεις ή ποιες πολιτικές δυνάμεις υποστήριξαν ή εξακολούθησαν να υποστηρίζουν την πρώτη και την τρίτη προσέγγιση. Οι λογικές που διέπουν τις προσεγγίσεις αυτές δεν προσέφεραν και δεν μπορούν να προσφέρουν κάτι ουσιαστικό ούτε στην αποτελεσματική διαχείριση της ελληνιστουρκικής αντιπαράθεσης ούτε στην επίλυσή της.

Αντίθετα, η προσέγγιση που προτείνει την υιοθέτηση μιας πολιτικής κινητικότητας και ανάληψης πρωτοβουλιών έναντι της Τουρκίας με τελικό στάδιο την επίλυση της ελληνιστουρκικής αντιπαράθεσης (και όχι τη διακίνησή της) αποτέλεσε το κοινό στοιχείο της «λογικής» (rationale) που χαρακτήριζε τη στρατηγική αντίληψη του Κωνσταντίνου Καραμανλή, του Κωνσταντίνου Μητσόσκι και του Κώστα Σημίτη όσον αφορά στην καταλλιλότερη απάντηση στην Τουρκία. Η πολιτική ηγεσία της χώρας δένει να εμφορείται από την ίδια «λογική» και στρατηγική αντίληψη. Καλείται έτσι να αναπτύξει μια καλά επεξεργασμένη και συγκροτημένη στρατηγική πρωτοβουλιών έναντι της Τουρκίας τόσο σε σχέση με το άμεσο μέλλον που αφορά στην αποκλιμάκωση της κρίσης στην Ανατολική Μεσόγειο όσο και σε σχέση με την επόμενη μέρα της ελληνιστουρκικού διαλόγου. Οι διάφορες Σειρήνες από όλο το φάσμα το πολιτικού συστήματος θα συνεχίσουν είτε να «τραγουδούν» υπέρ της υιοθέτησης μιας «πολιτικής ακινησίας» είτε να κραυγάζουν υπέρ της υιοθέτησης μιας «πολιτικής θυμικής υπερκινητικότητας» έναντι του προκλητικού γείτονα. Ας μην υποτιμάται ότι η απονομομοποίηση τους μπορεί να προέλθει και από μια επαρκώς ενημερωμένη και σίμφωνη με την ανάπτυξη πολιτικής πρωτοβουλιών αντιπολίτευση.

Ο Παναγιώτης Τσακίνας είναι καθηγητής Διεθνών Σχέσεων και Σπουδών Ασφάλειας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και επικεφαλής του Προγράμματος Ασφάλειας στο ΕΛΙΑΜΕΠ

Το νέο τόξο που τώρα στρέφεται

News analysis

ΤΟΥ ΜΙΧΑΗΛ ΜΗΤΣΟΥ

Η πρώτη συνάντηση έγινε πριν από 20 μήνες στο Ριάτν. Και η σύνθεσή της ήταν πρωτοφανής: επρόκειτο για τους αρχηγούς των μυστικών υπηρεσιών του Ισραήλ, της Αιγύπτου, των Ηνωμένων Αραβικών Εμιράτων και της Σαουδικής Αραβίας. Αυτός που πέταξε τη βόμβα ήταν ο πρώτος, ο αρχηγός της Μοσάβ Γιάσι Καέν. «Το Ιράν βρίσκεται σε παρακμή», είπε. «Η πραγματική απειλή είναι η Τουρκία». Ακολούθησαν κι άλλες τέτοιες συναντήσεις. Και σιγά σιγά άρχισε να διαμορφώνεται ένα σχέδιο τριών σημείων για την αντιμετώπιση του τουρκικού επεκτατισμού. Το πρώτο σημείο, γράφει η *Repubblica*, είναι η αξιοποίηση των Κούρδων, που εδώ και 40 χρόνια πολεμούν τον τουρκικό στρατό διεκδικώντας ανεξάρτητο κράτος. Οι Ισραηλινοί και οι αραβικές χώρες έχουν αποφασίσει λοιπόν να παρασύρουν

της ένοπλης δυνάμεις του Ερντογάν σε περισσότερα κourδικά μέτωπα. Η δεύτερη κίνηση στην κατεύθυνση της αποδυνάμωσης της Αγκυρας είναι να χρησιμοποιηθούν εναντίον της οι ιρανοί σύμμαχοι του Ασάντ στη Συρία. Και η τρίτη, να προσεγγιστεί η σουνιτική κοινότητα στο Ιράκ, ώστε να επτευχθεί και εκεί μια αναδιάρθρωση των ισορροπιών υπέρ των αραβικών χωρών που συνεργάζονται τώρα με το Ισραήλ. Κάπως έτσι άρχισε η «περικύκλωση» της Τουρκίας. Και η προκθεσινή ιστορική πτόηση της ΕΙ ΑΙ από το Τελ Αβίβ στο Αιμπο Ντάμπι, περνώντας από τον εναέριο χώρο της Σαουδικής Αραβίας, δεν επικύρωσε μόνο την τρίτη συμφωνία του Ισραήλ με μια αραβική χώρα (μετά την Αίγυπτο και την Ιορδανία). Αποτέλεσε και ένα ισχυρό σύμβολο του νέου πόλου εξουσίας που δημιουργείται στη Μέση Ανατολή. Ενός πόλου που βρίσκεται απέναντι στη συμμαχία Τουρκίας - Λιβύης - Κατάρ. Και στον οποίο συμμετέχει φυσικά ενεργά η Ελλάδα. Πώς τα φέρνει η ζωή! Το δεκαετία του

Όταν οι αντίπαλοι είναι στριγγυμένοι, του προτείνεις να περιορίσει τα μέτωπά του. Τον πείθεις ότι θέλεις δίκαιες λύσεις στη γενοκτονία σου